

Den Haag is van oudsher een stad van aankomst. Eeuwenlang trekken vanuit de hele wereld mensen naar Den Haag. Ze komen hier werken en blijven hier wonen. Hun stempel drukken zij bewust of onbewust op de stad en invloeden van buitenaf zijn zichtbaar, zowel in het straatbeeld als binnenshuis, in typisch Haagse producten of in de kunsten. Veel van wat wij typisch Haags vinden, vertoont sporen van migratie en heeft een dubbele identiteit. Invloeden van migratie op de stad zijn niet altijd direct zichtbaar. Totdat je goed kijkt.

ZAAL 1

1. DE HOFVIJVER GEZIEN VANAF HET DOELENTERREIN

Onbekende kunstenaar, 1567

Den Haag kent een lange geschiedenis als politiek centrum. Niet alleen nu, maar ook vroeger verbleven vertegenwoordigers van buitenlandse machthebbers hier voor langere tijd. Hun aanwezigheid bleef niet onopgemerkt. Zo zijn op dit schilderij duidelijk internationale invloeden in het zestiende-eeuwse modebeeld terug te zien. De heren dragen Spaanse bolbroeken met capes en baret en de dames zijn gekleed in Spaanse japonnen.

2. PLATTEGROND VAN DEN HAAG IN 1570

Cornelis Elandts, 1663

Op deze kaart is als godshuis alleen de kathedrale kerk te zien: de Grote of Sint Jacobskerk, de Kloosterkerk en een aantal kapellen. De huidige stadsplattegrond laat een heel ander beeld zien. In de loop van de eeuwen hebben migranten hun religieuze en spirituele traditie met zich meegebracht toen zij naar Den Haag verhuisden. De stad kent nu veel verschillende gebedshuizen, waaronder mandirs (hindoe-tempels) en moskeeën.

3. DE HOFVIJVER GEZIEN VANAF DE LANGE VIJVERBERG

Jan ten Compe, ca. 1750

Toen Graaf Johan Maurits van Nassau Siegen een positie aangeboden kreeg bij de West Indische Compagnie (WIC), was dat voor hem een financiële kans. In 1637 veroverde de WIC onder zijn leiding het slavenfort Elmina aan de West-Afrikaanse kust en een deel van Brazilië. Nederland had daardoor zowel een slavenhandelspost als suikerplantages in bezit. Van Nassau Siegen zou zeven jaar verblijven in Recife, Brazilië, als gouverneur-generaal. Afrikaanse tot slaaf gemaakten, die op de suikerplantages werkten, zorgden voor winst en een bloeiende handel. De inkomsten gebruikte Van Nassau Siegen om zijn stadspaleis in Den Haag, het Mauritshuis (destijds ook bekend als het Suikerpaleis) af te bouwen.

4. PANORAMA MET ZICHT OP HET MALIEVELD

Hans Versfelt, 2008

Vershillende buitenlandse architecten hebben hun stempel gedrukt op de skyline van Den Haag. Het ministeriegebouw Castalia bijvoorbeeld, werd door de Amerikaan Michael Graves ontworpen. Hij transformeerde in 1998 het Transitorium, een strak kantoorpand, in het huidige steenrode gebouw met de twee 'typisch Hollandse' puintaken.

5. MUZIEKCLIP NUL7NUL 2012

In het project 'Nul7Nul' reflecteren Haagse jongeren samen met het Haags Historisch Museum op hun achtergrond (welke vaak gerelateerd is aan migratie), hun identiteit en hun persoonlijke erfgoed. *Spoken word* artiest Ümit C begeleidde de jongeren vervolgens om hun gedachten om te zetten in een rap met bijbehorende muziekvideoclip. De muziekvideoclip, 'Nul7Nul', is opgenomen in de vaste collectie van het museum. De inhoud van de clip kan gezien worden als immaterieel erfgoed (zang, dans, muziek). Immaterieel erfgoed blijft vaak bewaard na migratie. De (straat)taal die de jongeren gebruiken om hun gevoelens over hun stad vast te leggen, vertoont opmerkelijke sporen van migratie; het is een mix tussen onder andere Haags, Sranan Tongo, Berbers, Turks en Papiamentu.

ZAAL 2

6. DE BRUIDSSTOET VAN PRINSES JULIANA EN PRINS BERNHARD

Eugène Rensburg, 1937

Veel leden van de familie Van Oranje trouwden met een buitenlandse prins of prinses, niet zelden om strategische redenen. De stadhouders en koningen vonden hun bruiden vooral in Duitsland. Ook de latere koninginnen Wilhelmina, Juliana en Beatrix hadden een Duitse echtgenoot.

7. FAMILIEPORTRET MR. WILLEM VAN DEN KERCKHOVEN

Johannes Mijtens, 1652

Willem van den Kerckhoven was raadsheer van Amalia van Solms, de oorspronkelijk Duitse echtgenote van stadhouder Frederik Hendrik. De zeer welgestelde familie Van den Kerckhoven is vereeuwigd in klassieke kledij (gedeeltelijk geïnspireerd op kleding uit de Romeinse tijd), met als achtergrond een gefantaseerd, Italiaans aandoend landschap. Een Moorse bediende is op de achtergrond afgebeeld als statussymbool. Met exotische naturalia als schelpen, insecten of bloemen droegen welgestelde heren hun status uit als 'man van de wereld'.

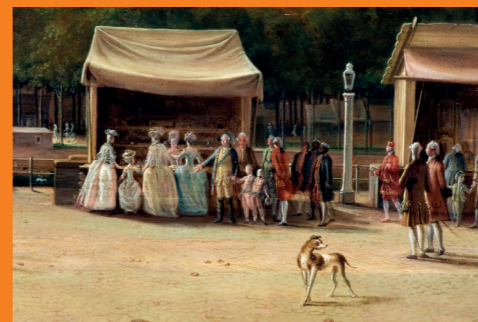
8. AMALIA VAN SOLMS

Michiel Jansz van Mierevelt, ca. 1634

Op 18-jarige leeftijd kwam de Duitse Amalia van Solms naar Den Haag. Zij was hofdame van Elizabeth Stuart, de uit Bohemen verdreven 'winterkoningin'. In Den Haag leerde Amalia prins Frederik Hendrik kennen, de zoon van Willem van Oranje en de Franse Louise de Coligny. Amalia en Frederik Hendrik traden op 4 april 1625 in het huwelijk. Amalia was een groots en meeslepend hofleven gewend en bracht dat ook naar Den Haag: in mode, gebouwen (paleizen) en feestelijkheden veranderde het kneuterige Den Haag in een Hofstad met pracht en praal.

Dit portret is tijdelijk te zien in de tentoonstelling *Rivalen aan het Haagse hof*, zaal 5.

ZAAL 3

9. HET BUITENHOF TIJDENS DE HAAGSE KERMIS, GEZIEN NAAR DE GEVANGENPOORT

Hendrik Pothoven, 1781

Hendrik Pothoven schilderde de stadhouderlijke familie op de Haagse kermis. Op het schilderij zijn naast prins Willem V, ook twee donkere bedienden zichtbaar: Cupido en Sideron, twee Afrikaanse migranten die werkzaam waren aan het hof.

10. DE HOFVIJVER

Paulus Constantijn la Fargue, 1762

In de achttiende eeuw was bijna alles wat Frans was in de mode. Hagensers gingen Franse woorden gebruiken en kleedden zich naar de Parijse mode. Er werden koks uit Frankrijk gehaald; Franse dansen ingestudeerd en huizen werden ingericht in Franse stijl. Op dit schilderij zijn de Franse invloeden goed te zien. De dames dragen hoge kapsels (pruiken) en grote hoepelrokken. De heren hebben kniebroeken met witte kousen aan en dragen een pruik met een staartje. De kleding was gemaakt van bijzonder opvallende materialen: lichtgekleurde zijde of fluweel, versierd met borduurwerk en goud- en zilverdraad.

Schilder La Fargue had zelf ook een Franse achtergrond. Zijn grootvader had zich in Den

Haag gevestigd nadat hij, net als 50.000 andere hugenoten (protestanten), Frankrijk ontvluchtte na de opheffing van het Edict van Nantes in 1685.

11. SPEELTAFELTJE

Firma Horrix, eind negentiende eeuw

De Haagse firma Horrix behoorde tot de grootste meubelateliers van Den Haag. De Duitse meubelmaker Matthijs Horrix (1735-1809) vestigde zich 1764 in Den Haag. Drie jaar later leverde hij al zijn eerste meubelen – in Franse stijl – aan het stadhouderlijk hof van Willem V en Wilhelmina van Pruisen. Vanaf de negentiende eeuw behoorde ook het koningshuis tot de uitgebreide klantenkring.

ZAAL 4

12. BORD 'VOOR JODEN VERBODEN'

In het gebied rondom de Wagenstraat, waar zich nu Chinatown bevindt, was vroeger de joodse buurt. Ruim driehonderd jaar werd deze buurt bewoond door migranten uit Oost-Europa. Deze Askenazische joden vestigden zich in het gebied tussen de Haven en de Grote Markt. Hier voerden zij een bloeiende handel en richtten zij hun eigen gebedshuizen en scholen op. In de oorlog maakte de Duitse bezetter een einde aan de joodse bewegingsvrijheid; steeds meer activiteiten en locaties werden 'voor joden verboden'. Slechts een klein aantal Haagse joden overleefde de concentratiekampen en keerde terug naar Den Haag.